

MENC. ANT. 835: «monasterium Sancti Saturni in Origello» (*Cat. Car.* II, 247.7); 920: mon. Saturnini (cit. junt amb St. Julià de Lòria) (Arx. Sols.); 965: «m. *Tavernulas*» (*InvLC*). Per al Cartoral de Tavernoles, que ha estat p. p. Josefina Soler, assessora-⁵ da per l'Arxiver Pare Pujol i Tubau, veg. *Cat. Car.*, 246.21.

1037: Doc. signat per *Joto de Tavernoles* (*Cart. Tav.*, 66.3); 1082: alode de *Tavernulis* (Font Rius, *C. d. p.*); 1114: «ego Petrus abbas *Sti. Saturnini* ...¹⁰ donamus alodium *Sti. Saturnini*, videlicet ipso mas qui est in villa q. voc. *Tavernolas*, qui fuit de A. Guillem --- afr. I *Petra Rota*, II *Venters*, III, in flumine *Valerie*, IV --- Luvina» (*Cart. Tav.*, 115-7.5); 1119-51: *Tavernoles* amb *Cortingles* (ib., 113.2); 1119:¹⁵ «monasterium *Sti. Saturnini*» (Font Rius, *C. d. p.*, § 185); 1252: *Beatrici de Tavernolas* i 1269: *Sti. Sat. de Tavernelas* (*InvLC*); 1280: «*camarario Sti. Sat. de Tavernulis*» (*Rationes Decim.* I, 134); 1309: «*abbate Sti. Sat. de Tavernolas*» (Finke, *Acta Ar.* II, 20 763, 972).

Notem que la grafia *Tavernulas*, -lis, amb -u- dels docs« de 965, 1082, 1280 entre altres, comprova sense rèplica que l'accentuació d'aquest nom fou sempre esdrúixola; encara que alguns erudits havien pres el²⁵ vici de pronunciar bàrbarament *Tavernòles*.

2) Sant Romà de *Tavernoles*, llogaret amb església, a l'alt Pallars, elevat a la dr. de La N. Pallaresa, te. mun. de Llavorsí. Nom pop. només *san romá* a Sort i Esterri d'A., Casac. 1920. Id. 1934 a Llavorsí; en el³⁰ lloc mateix, 1964, forçant-ho s. r. de *tabernòles*. Però l'inf. mateix reconeix que potser seria millor *tabér-nules*.

MENC. ANT. 1359: *Sent Romà* (*CoDoACA* XII, 77).

3) TAVÈRNOLES, poblet amb mun. a Osona, 6 k. ENE. de Vic; en aquest no hi ha hagut mai vacil·lació en la pron. i accentuació: *tabérnulas* (Casac. 1920), enq. 1935 (x, 74-79).

MENC. ANT. 922: *Tabernulas* (Mons. xv, 120);⁴⁰ 981: «*Savasona*, in parrochia *Sti. Stephani* in *Tavernulas* --- comit. Ausona» (*Dipl. Cat. Vic*, § 476); 1078: *Tavernulis* (Ripoll Vilamajor, *monogr.* IV, 1); 1215: «*Sti. Steph. de Tabernoles*» (Kehr, *Papsturk.*, 516); *S. XII: Tavernolis, -las, -les*, llistes de parr. p. Pladevall (p. 72); 1255: *Tavernoles* (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 387); 1332-33: *S. S. de Tavernolis* (*Misc. Griera* I, 382-5); 1359: *Tavernelles* (*CoDoACA* XII, 84).

4) Mas ant. i important en el te. de La Parròquia⁵⁰ de Ripoll: oit *tabérnulas*, al lloc mateix (1953).

ETIM. II. TABERNULA 'botigueta, tendeta' (en Suetoni, Jeroni, Lactanci). En efecte (1), abans de la creació monàstica, havia estat un mas (com ho és encara en el doc. de 1114).

No és resta única en la top. romànica: a Toscana⁵ llocs *Tavernole*, un *Taverle*, un *Tavelle*, i un *Tavèlla* (Pieri, *Top. Arno*, p. 359).

Taverneta, Tavernoles, V. Tavernes

TAVERTET

Poble d'Osona, dalt de les cingleres de l'esquerra del Ter, que separen la Plana de Vic del massís de Collsacabra: una vintena de k. al NE. de Vic, i uns 15 dret a l'Est de Manlleu. El punt culminant de les cingleres és a 1190 alt. i el poble s'ha format més de 200 metres més avall, en el vessant de Collsacabra. Ha estat proverbial entre la gent popular de l'Alta Catalunya, donar el terme de Taverteret com el paradigma de la «mala terra»: era la dita dels boscatsaires d'Olot i de Besalú que fornien cançons a Milà i Fontanals per al «Romancerillo» (§ 361A).

PRON.: *tabértét* a Vic i a St. Hilari (Casac. 1920); id. a tots els pobles veïns en les enqs. de 1935, entre elles la de *tabértét* (XI, 109-121).

MENC. ANTIGUES. Que no ho siguin gaire ni siguin gaire directes ni nombroses no és sorprenent en una població remota i de pobres conreus. 1174: *Petrus de Tavartet* repetit tres cops en un doc. del bisbe de Vic, citat per Botet i Sisó (*Les Monedes Cat.* I, 212). *S. XII*, en les llistes de parròquies vigatanes, publ. per Pladevall, només es llegeix *Taverteto* en el doc. II, i *S. Christophori* en el doc. III (tir. a part de 1984, p. 72) si bé afirma en el croquis, que ja n'hi ha notícies de 1070 [però hi figura el NL propi o només altra al·lusió al poble o parròquia?]. 1198: «P. de *Taverted*, ausonensis sacrista» (*Cart. St. Cugat* III, 353); 1201: «Berenguer de *Tavarteto*» signa en una concòrdia entre Gombau de Besora i el mon. de Ridaura (Monsalv. XII, 64); 1216: «Arnau i Guillem *Taverteto* signen en una venda que feu Guillem de *Colltort* a l'abat d'Amer» (Monsalv. XII, 80); *Princ. S. XIII: Taverted* (Ripoll Vilamajor, *monogr.* IV, 4); 1233: *Sti. Xptofori de Taverteto* (CCandi, o. c. II, 383).

1332: *Sti. Christophori de Tavertet* (*Misc. Griera* I, 381). El 1344 el castell de *Tavertet* és incorporat al patrimoni reial (Monsalv. XIX, 239, cf. 323); 1359: *Tavertet* (*CoDoACA* XII, 83, 131); 1792: *Tavartet*, inscripció amb aquesta data, que vaig llegir en una creu de pedra, vora el camí de *Les Baumes* a Taverteret (x-1935, Ll. j, 67).

És famós Guillem de *Tavertet*, bisbe de Vic (1195-1233) (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 375); baró de vida agitada i caràcter violent, que acaba essent deposat i morí monjo: «Guillelmus de *Tavartet*», fill de Peregrinus *Tavartet* i de *Saurina*, nebot de *Reverterius*, que fou prepòsit dels canonges de St. Tomàs de Riudeperes (segons una escr. de c. 1171); el bisbe ja era mort el 1260: «G. quondam *Taverteto*, episcopus *Vicensis*» (CCandi, o. c. II, 362); 1234 i 1235: un Bernardus de *Taverted* (1254) o *Tavertet* (bis. 1235) intervé molt en transaccions del mon. de Roca-rossa, relatives a la zona Granollers-Tordera (*Cart. de Roca-rossa*, §§ 97, 98, 104); 1259: P. de *Tavertet* (CCandi, o. c. II, 439) i altres cites de 1259 i 1281 en aquesta obra. A fi del *S. XIII*: St. Hipòlit, Sau i *Tavartet* pertanyien a Sibília de Saga (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 454).

60 Com es veu, la majoria de les mencions es refereixen